

SPORT VE STŘEDOVĚKU

Periodizace feudalismu (feudum = půda)

<i>Etapa</i>	<i>Třídy</i>	<i>Ideál</i>	
Raný 476 – 1000	šlechta lid	světec – tělesná askeze	
Vrcholný 1000 – 1400	šlechta lid měšťané	světec – ideál duchovní rytíř – ideál světský/tělesný	
Pozdní 1492	šlechta lid buržoazie	harmonická osobnost – návrat k antice	

TĚLESNÉ AKTIVITY VE STŘEDOVĚKU

<i>Období</i>	<i>Třída</i>	<i>Formy aktivit</i>
Raný středověk: •Monopol křesťanství •Negace těla a TV •Ideál světce	šlechta lid	Vojenská příprava + lov + zábavy + tanec Tradiční hry a zábavy + tanec + „pracovní“ TV + zápasy
Vrcholný středověk: •Vojenská těl. příprava •Ideál rytíře	šlechta měšťané lid	Rytířská výchova + turnaje Šermířská a střelecká bratrstva Tradiční aktivity + pracovní TV
Pozdní středověk: •Humanismus – •Obnova kalokagathie •Rozvoj teorie TV •Školní TV	šlechta buržoazie lid	Zánik rytířství; rytířské akademie Formování sportů (šerm, gymnastika, atletika, golf, tenis, rugby – futbal) Tradiční aktivity

RYTÍŘSKÉ CNOSTI

ETICKÉ:

- Zbožnost
- Statečnost
- Pomoc slabším
- Velkorysost
- Věrnost králi/pánovi
- Věrnost dámě
(platonická láska)

VOJENSKÉ:

- Jízda – equitare
- Šerm a zápas – caestibus certare
- Plavání – natare
- Lukostřelba – sagitare
- Lov – aucupari
- Šach – scacis ludere
- Veršování - versificare

RYTÍŘSKÉ TURNAJE

Geoffreoy de Preuilly

- **Buhurt – souboj skupin**
- **Tjost - souboj jednotlivců**

10. - 14. stol. - vojenský ráz, příprava těžkooděnců

12. – 13. stol. - vrchol

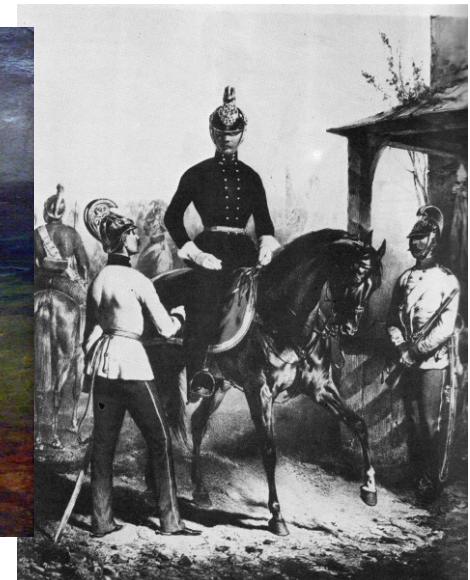
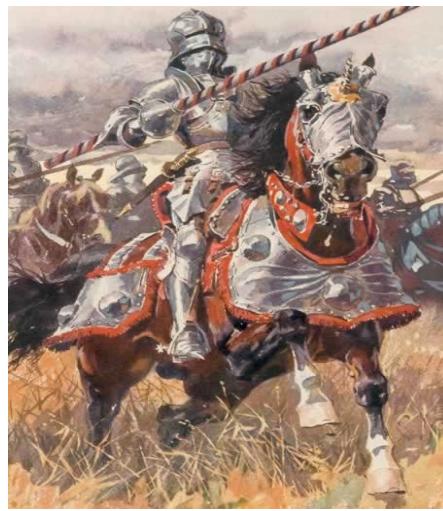
14. – 15. stol. – zábavný ráz, loupěžní rytíři

15. – 16. stol. – dvorská zábava, imitace turnajů

16. – 17. stol. – souboje o čest (šerm), karusely jako škola jízdy

17. – 18. stol. – dostihy

- voltižování   - *krasojízda*
                          - *gymnastika*

Humanismus - důraz na pozemský život, důstojnost člověka, kritika autorit, přímé vědecké poznávání, rozvoj národních jazyků;
Antika jako ideový vzor – obnova ideálu harmonické osobnosti

- Šlechta
- Venkovský a městský lid
- Měšťané

- Rytířství jako privilegium - dvorská kultura a dvořanství - rytířské akademie ("rytířský pětiboj": jízda na koni, plavání, lukostřelba, šerm, lov)
- tradiční aktivity + první sportovní profesionálové
- městské a meziměstské střelecké soutěže
- formování sportovních her, atletiky, šermu, gymnastiky, dostihů
- sportovní objekty - míčovny, kuželny, střelnice, šermírny, jízdárny

ROZVOJ TEORIE SPORTU A ŠKOLNÍ TV V OBDOBÍ HUMANISMU (1400 – 1650)

- Thomas MOORE (1478-1535) *Utópia*
- Tomasso CAMPANELLA (1568-1639) *Slunečný stát*
- Vittorino Ramboldini da FELTRE (1378-1446) - Casa giocosa (Dům radosti)
- Pietro Paolo VERGERIO (1349-1428) *O ušlechtilých mravech a svobodných zaměstnáních mládeže*
- Maffeo VEGIO (1406-1458) *O výchově dětí*
- Lodovigo VilVES (1492-1540) *Jak vyučovat*
- Joachim CAMERARIUS (1500-1574) *Dialog o cvičeních*
- Hieronymus MERCURIALIS (1530-1606) *O umění gymnastickém knihy šestery*
- Richard MULCASTER (1533-1611) *Základy výchovy*
- Francois RABELAIS (1483-1553) *Gargantua a Pantagruel*
- Michel de MONTAIGNE (1535-1592) *Eseje*
- Olaus MAGNUS (1489 – 1558) *Dějiny severských národů*
- Roger ASCHAM (1516-1569), *Lukostřelec*
- Archangelo TUCCARO (1538-1616) *Tři dialogy o cvičení a voltižování ve vzduchu*
- Antonio SCAINO *Traktát o míčové hře*
- Nikolaus WYNMAN *Dialog o umění plavat*

